

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος
Τμήμα Ιστορίας, Πολιτικής και
Διεθνών Σπουδών

Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

Επίκουρος Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας

Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

Η μεταπολεμική περίοδος 1950-1967

- Πολιτικό σύστημα και κυβερνητική στρατηγική κατά τη δεκαετία του 1950
 - Διαμόρφωση του κεντρικού χώρου
 - Προγραμματικές δηλώσεις
 - Το Κέντρο
 - Η ΕΡΕ
- Πολιτικό σύστημα και κυβερνητική στρατηγική κατά τη δεκαετία του 1960
 - Η ΕΡΕ
 - ΕΚ

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (1/3)

- Μετά την απελευθέρωση έκανε την εμφάνισή του ένα νέος χώρος που αυτοπροσδιορίστηκε μέσα από την αντίθεση των δυο άκρων.
- Αυτές οι μεταρρυθμιστικές δυνάμεις παρέμειναν εγκλωβισμένες κατά τη διάρκεια του εμφυλίου.
 - Αιτία: η πολιτική ένταση οδήγησε την πλειονότητα του πληθυσμού προς τα προπολεμικά στικά κόμματα – Λαϊκό Κόμμα και το Κόμμα Φιλελευθέρων.
- Ιανουάριο 1950, ο Νικόλαος Πλαστήρας ίδρυσε την Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου στην οποία μετέχουν στελέχη του ευρύτερου βενιζελικού χώρου που δεν συμμετείχαν στις κυβερνήσεις εμφυλίου.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (2/3)

- Τριχοτόμηση Κεντρικού Χώρου: 1) Κόμμα Φιλελευθέρων- Σοφ. Βενιζέλος, 2) ΕΠΕΚ – Νικ. Πλαστήρας, 3) Κόμμα Γεωργίου Παπανδρέου.
- Διαδοχικές εκλογές κατά το έτος 1950 – έντονη πολιτική αστάθεια.
- 1951, δημιουργία του κόμματος του Ελληνικού Συναγερμού (Στρατάρχης Παπάγος).
- Εκλογές Σεπτεμβρίου 1951, πρώτο κόμμα αναδεικνύεται ο Συναγερμός.
- Απροθυμία σύμπραξης με Πλαστήρα.
- Πλαστήρας αναλαμβάνει επικεφαλής κυβέρνησης συνασπισμού.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (3/3)

- Εκλογές 1952, πλειοψηφικό σύστημα, κυριαρχία Ελληνικού Συναγερμού.
- Ποσοστό που ξεπερνούσε το 49% ο Παπάγος κυριαρχεί στην εκλογική βάση της δεξιάς και επεκτείνεται σε παραδοσιακούς ψηφοφόρους του Κέντρου.
- Άνοιξη του 1953 διαγραφή και αποχώρηση στελεχών για το θέμα της ηγεσίας, Ιούλιος του 1953 θάνατος του Πλαστήρα.
- Δημοκρατικό Κόμμα Εργαζομένου Λαού - ιδρύθηκε το 1953 από τον Γεώργιο Καρτάλη και τον Αλέξανδρο Σβώλο.
 - Σοσιαλιστικό Κόμμα - Ένωση Λαϊκής Δημοκρατίας –Αλέξανδρος Σβώλος

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (1/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Ο Σοφοκλής Βενιζέλος, στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησής του (6 Σεπτεμβρίου 1950), η οποία διαδέχθηκε τη βραχύβια κυβέρνηση του Νικολάου Πλαστήρα, έθεσε τα ακόλουθα ζητήματα:
- Προστασία και εξυπηρέτηση της ειρήνης – ξενοκίνητος συμμοριτισμός
 - Όσοι ηδικήθησαν θα εύρουν δικαιοσύνην
- Αποκατάσταση και εμπέδωσης χρηστής διοίκησης
- Χάραξη οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής εναρμονισμένης με τα μεταπολεμικά δεδομένα και συνθήκες.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (2/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Πλήρης συμμόρφωση με την εφαρμογή του Προγράμματος Ευρωπαϊκής Συνεργασίας.
- Κεντρικές προτεραιότητες του οποίου αφορούσαν την κατασκευή υδροηλεκτρικών και θερμοηλεκτρικών έργων,
- την ίδρυση «ορισμένων» βασικών βιομηχανιών,
- την πλήρη εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών και
- τη ρύθμιση του εισαγωγικού και εξωτερικού εμπορίου

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (3/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Ο Βενιζέλος υπογράμμισε τη μέριμνα που θα λάμβανε η κυβέρνησή του για την προστασία των πληθυσμών της υπαίθρου:
- μέσω της εκτέλεσης έργων άρδευσης και αποξήρανσης,
- της διανομής ηλεκτρικού ρεύματος,
- της αύξησης των καλλιεργήσιμων γαιών και της διατίμησης ή εξασφάλισης δίκαιης τιμής διάθεσης των προϊόντων.
- **Παρεμβάσεις αναγκαίες καθώς η αγροτική παραγωγή, παρό την επιδιωκόμενη εκβιομηχάνιση, παρέμενε ένας από τα σημαντικότερους τομείς**

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (4/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Η κυβερνητική κρίση που προκλήθηκε από το σκάνδαλο του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς (ΟΛΠ) οδήγησε σε σχηματισμό νέας κυβέρνησης, ξανά υπό την πρωθυπουργία του Βενιζέλου η οποία κλήθηκε να διατυπώσει εκ νέου τις προγραμματικές της θέσεις την 13η Νοεμβρίου 1950.
- Στον λόγο του ο Βενιζέλος υπεραμύνθηκε του έργου της προηγούμενης κυβέρνησης και ως προς την ανασυγκρότηση εστίασε στις νομοθετικές πρωτοβουλίες, δια των οποίων υλοποιούνταν οι προγραμματικές δεσμεύσεις του Σεπτεμβρίου.
- Ενδεικτική περίπτωση ήταν η επικύρωση από τη Βουλή της σύμβασης με την αμερικανική εταιρία EBASCO.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (5/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Αξιοσημείωτη είναι η αναφορά του Βενιζέλου στην εμπορική συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Δυτικής Γερμανίας για τη διοχέτευση ελληνικού καπνού στη γνώριμη γερμανική αγορά.
- Σύμφωνα με τον Βενιζέλο, η συμφωνία αυτή θα επέτρεπε «εις τους τόσον χειμαζομένους πληθυσμούς της Βορείου Ελλάδος να ιδουν λίαν προσεχώς καλυτέρας ημέρας».

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (6/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Οι πυκνές πολιτικές διεργασίες της περιόδου, ιδίως από τον Μάιο του 1951, οδήγησαν στις εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου 1951.
- Στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, την 31η Οκτωβρίου 1951, ο Πλαστήρας τόνισε τον καταλυτικό ρόλο που διαδραμάτιζε η αμερικανική βοήθεια και επισήμανε ότι τόσο η αμερικανική βοήθεια και οι δημόσιοι πόροι θα κατευθυνθούν για:

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (7/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Αύξηση της πρωτογενούς παραγωγής (γεωργικής, κτηνοτροφικής, δασοκομικής, αλιευτικής, μεταλλευτικής) παραλλήλως προς την ενίσχυση της βιομηχανίας.
- Οι ανωτέρω στόχοι, σύμφωνα με τις δηλώσεις του Πλαστήρα, θα επιδιώκονταν μέσω της υλοποίησης εγγειοβελτιωτικών έργων, της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, της γεωργικής εκπαίδευσης και της ίδρυσης βιομηχανικών μονάδων.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (8/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Οι τοποθετήσεις του Πλαστήρα, ως προς τους βασικούς στόχους και τα μέσα υλοποίησής τους, αποκτούν **ιδιάζουσα σημασία για τη Βόρεια Ελλάδα και τη Μακεδονία, αν λάβουμε υπόψη την παραγωγική δομή της Ελλάδας τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.**
- Σύμφωνα με τη συνοπτική στατιστική επετηρίδα έτους 1954, στην οποία περιλαμβάνονται δεδομένα για την περίοδο 1949-1953,
- η Μακεδονία ήταν μια περιοχή κατά βάση αγροτική, η οποία καταλάμβανε περίπου το 25% των συνολικών γεωργικών εκμεταλλεύσεων της επικράτειας.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

Το Κέντρο (9/9) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Η πλειονότητα δε τη αγροτικής παραγωγής ήταν χωράφια μονοετούς καλλιέργειας (μονοετή φυτά), όπου κυριαρχούσε η αξιοποίηση της ζωικής ενέργειας έναντι της μηχανικής.
- Αξιοσημείωτη, ωστόσο, ήταν η περιορισμένη, σχετικά με άλλα γεωγραφικά διαμερίσματα, αρδευτική κάλυψη των καλλιεργειών.
- Ως προς τη βιομηχανική και βιοτεχνική παραγωγή, το μοναδικό τμήμα της Μακεδονίας που εμφάνιζε, αναλογικά, υψηλή συγκέντρωση βιομηχανικών μονάδων ήταν η πόλη της Θεσσαλονίκης και ακολουθούσαν η Δράμα, η Καβάλα, η Κοζάνη και οι Σέρρες.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΣ(1/3) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Ύστερα από τις εκλογές της 16^{ης} Νοεμβρίου 1952, οι ασταθείς, κεντρώες κυβερνήσεις της περιόδου 1950-1952 παραχώρησαν τη θέση τους, **στην ισχυρή κοινοβουλευτικά κυβέρνηση του Ελληνικού Συναγερμού (ΕΣ).**
- Ο Αλέξανδρος Παπάγος ανέλαβε πρωθυπουργός και στις 17 Δεκεμβρίου 1952 ανέγνωσε τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησής του.
- Το μεγαλύτερο μέρος της τοποθέτησής του το αφιέρωσε στην εξωτερική πολιτική και την εσωτερική ασφάλεια,
- ενώ οι αναφορές του για την οικονομική πολιτική ήταν περιορισμένες.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΣ(2/3) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Δήλωσε ότι η κυβέρνησή του θα κατέβαλλε κάθε προσπάθεια για την αξιοποίηση της αμερικανικής βοήθειας και, συγχρόνως, θα επιχειρούσε να διατηρήσει την οικονομική και νομισματική σταθερότητα.
- Ακόμα, δεσμεύτηκε τόσο για τη βελτίωση της αγροτικής παραγωγής όσο και για την αξιοποίηση του εθνικού πλούτου.
- «Η κυβέρνηση θα ακολουθήσει βαθμιαίως αποπαρεμβατικήν πολιτικήν, πιστεύουσα ότι και διά τούτου θα βοηθήσει εις την αύξησιν την παραγωγής και θα διευκολύνει ακόμη περισσότερο το θέμα της οικονομικής σταθερότητος». *Αποκάλυπτε, δηλαδή, πρόθεση του για τη διαμόρφωση ενός μείγματος ελεύθερης οικονομίας, λελογισμένης κρατικής παρέμβασης και ορθολογικής χρήσης των δημόσιων οικονομικών*

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΣ(3/3) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Η παρατεταμένη ασθένεια και ο θάνατος του Παπάγου, στις 4 Οκτωβρίου 1955, προκάλεσαν έντονες αναταράξεις στο εσωτερικό πολιτικό σκηνικό.
- Παρά το γεγονός ότι ο Παπάγος όρισε τον Στέφανο Στεφανόπουλο ως αντικαταστάτη του, ο βασιλιάς Παύλος ανέθεσε τον σχηματισμό κυβέρνησης στον πρώην υπουργό Δημοσίων Έργων Κωνσταντίνο Καραμανλή.
- Η κυβέρνηση Καραμανλή παρουσιάσθηκε στη Βουλή και έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης στις 12 Οκτωβρίου.
- Εντούτοις, ο Καραμανλής από την 10η Οκτωβρίου είχε ανακοινώσει ότι θα προχωρούσε σε εκλογές πριν την άνοιξη του 1956, όπως και έγινε.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(1/7) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Στις εκλογές της 19ης Φεβρουαρίου 1956 η Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση (ΕΡΕ) απέκτησε κοινοβουλευτική πλειοψηφία.
- Ο Καραμανλής, εκλεγμένος πρωθυπουργός πλέον, ανέπτυξε ενώπιον της Βουλής τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησής του στις 4 Απριλίου 1956.
- Αφιέρωσε το εισαγωγικό μέρος της ομιλίας του στη διαχείριση του Κυπριακού και έπειτα εστίασε στην οικονομική πολιτική.
- Οι τοποθετήσεις του, ως προς τους οικονομικούς στόχους, ήταν ιδιαίτερα αναλυτικές σε σύγκριση με τις προγραμματικές δηλώσεις άλλων πρωθυπουργών, αλλά και των δικών του, τον Οκτώβριο του 1955.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(2/7) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Αφού προσδιόρισε τους στρατηγικούς στόχους της αύξησης και της δίκαιης κατανομής του εθνικού εισοδήματος, ανέπτυξε τις επί μέρους επιδιώξεις του, τις οποίες συνοπτικά μπορούμε να τις κατατάξουμε ως ακολούθως:
- α) αναδιάρθρωση της γεωργικής οικονομίας και αξιοποίηση της γης,
- β) συντονισμός επί των εγγαιοβελτιωτικών έργων,
- γ) εκσυγχρονισμός της αγροτικής παραγωγής,
- δ) ενίσχυση, μέσω ειδικών πιστώσεων, της οικοτεχνίας,
- ε) εξηλεκτρισμός, στ) προστασία του εισοδήματος των καλλιεργητών, ζ) ανάπτυξη βιομηχανίας αζώτου/λιπασμάτων.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(3/7) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Οι επόμενες βουλευτικές εκλογές έγιναν πρόωρα, τον Μάιο του 1958, λόγω της εσωτερικής κρίσης στην ΕΡΕ, **μετά την ανακοίνωση της πρόθεσης του Καραμανλή να αναθεωρήσει το εκλογικό σύστημα και να υιοθετήσει την ενισχυμένη αναλογική.**
- Η ΕΡΕ κέρδισε τις εκλογές και ο Καραμανλής ανέλαβε πρωθυπουργός. Χαρακτηριστικό της εκλογικής αυτής διαδικασίας ήταν ότι οι **Φιλελεύθεροι εξασθένησαν και η Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά (ΕΔΑ) αναδείχθηκε δεύτερο κόμμα.**
- Στις προγραμματικές δηλώσεις της 10ης Ιουνίου 1958 ο Καραμανλής ξεκίνησε την τοποθέτησή του αναλύοντας τις ρευστές συνθήκες του διεθνούς περιβάλλοντος και προσδιόρισε τους βασικούς άξονες της εξωτερικής πολιτικής, με έμφαση στο Κυπριακό.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(4/7) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Όπως και το 1956, ο δεύτερος άξονας της ομιλίας του ήταν αφιερωμένος στην οικονομική πολιτική.
- **Ξεκίνησε διατυπώνοντας το ακόλουθο σχόλιο, προκειμένου να αναδείξει, αφενός, τους κινδύνους της δημαγωγίας, και αφετέρου, να δώσει το στίγμα της οικονομικής πολιτικής των επόμενων ετών:**
- Τον τελευταίον καιρόν η δημοκοπία αφ' ενός και η άγνοια αφ' ετέρου εκαλλιέργησαν πλάνας και ενεθάρρυναν τάσεις, αι οποίαι δύνανται να θέσουν εν κινδύνω την οικονομίαν της χώρας. Διά τον λόγον αυτόν η Κυβέρνησις θεωρεί καθήκον της να ενημερώση τον λαόν και να τον βοηθήση να αγωνισθή επί στερεού εδάφους, διά την βελτίωση του μέλλοντός του.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(5/7) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Ο Καραμανλής παρέμεινε προσηλωμένος στο μείγμα οικονομικής πολιτικής του 1956.
- Τόνισε emphatically ότι μέσα από στοχευμένες δημόσιες επενδύσεις και δημόσιες δαπάνες, οι οποίες σε κάθε περίπτωση λειτουργούσαν ευεργετικά σε επίπεδο απασχόλησης, καθώς απορροφούσαν το πλεονάζον εργατικό δυναμικό, επιδιωκόταν η βελτίωση της παραγωγικότητας του αγροτικού τομέα, η ανάπτυξη του τομέα των τουριστικών υπηρεσιών και εν γένει η αύξηση του εθνικού προϊόντος.
- Επιπροσθέτως, ο Καραμανλής απέβλεπε στη δραστηριοποίηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για την εκτέλεση και την εκμετάλλευση μεγάλων βιομηχανικών έργων και δήλωνε ότι, σε περίπτωση ελλειπούς ενδιαφέροντος εκ μέρους των ιδιωτών, το κενό θα καλυπτόταν με κρατικές πρωτοβουλίες.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(6/7) – Προγραμματικές δηλώσεις – ΕΔΑ

- Θα σταθούμε και στη στάση της αντιπολίτευσης έναντι των προγραμματικών δηλώσεων και τούτο διότι οι εκλογές του 1958 ανέδειξαν ως αξιωματική αντιπολίτευση την ΕΔΑ, ένα κόμμα το οποίο, κατά δήλωση του αρχηγού του,
- «υποστηρίζει βασικώς διάφορον πολιτικήν εις τα μεγάλα εθνικά θέματα από εκείνην της κυβερνήσεως» και διεκδικούσε να φέρει μέσα στη Βουλή «την φωνήν του εργαζομένου λαού».

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1950

ΕΡΕ(7/7) – Προγραμματικές δηλώσεις – ΕΔΑ

- Ο αρχηγός της ΕΔΑ Ιωάννης Πασαλίδης έλαβε το λόγο την Τετάρτη 11 Ιουνίου 1958, μία ημέρα μετά τις δηλώσεις του πρωθυπουργού.
- Στην τοποθέτησή του ανέδειξε τα θέματα που, κατά την οπτική του, είχαν κυριαρχήσει στην προεκλογική περίοδο και αμέσως έδωσε έμφαση στα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής.
- Το στοιχείο, πάντως, που διακρίνεται στην ομιλία του είναι ο έντονος φιλεργατικός προσανατολισμός ως προς την οικονομική ανάπτυξη.
- Ασφαλώς, οι προτάσεις που διατύπωσε έχουν ένα συγκεκριμένο ιδεολογικό υπόβαθρο ριζοσπαστικού, οικονομικού μετασχηματισμού.²⁴

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

EPE(1/3) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Η τριετία που μεσολάβησε έως και την προκήρυξη των επόμενων εκλογών ήταν ιδιαίτερα πυκνή σε γεγονότα και εξελίξεις: **συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου, σύνδεση της χώρας με την ΕΟΚ, πόλωση του πολιτικού κλίματος.**
- Οι εκλογές πραγματοποιήθηκαν την 29η Οκτωβρίου 1961 και νικήτρια αναδείχθηκε η ΕΡΕ.
- Στις προγραμματικές δηλώσεις, στις 5 Δεκεμβρίου 1961, ο Καραμανλής παρέμεινε συνεπής, σε σχέση με προηγούμενες προγραμματικές του ομιλίες, τόσο ως προς τη δομή της ομιλίας, της οποίας το πρώτο μέρος ήταν αφιερωμένο στην εξωτερική πολιτική και το δεύτερο στην οικονομική, όσο και ως προς τον οικονομικό προγραμματισμό που εξήγγειλε.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΡΕ(2/3) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Εντούτοις, στην επιχειρηματολογία του επί της οικονομικής πολιτικής διαφαίνονται ορισμένες διαφοροποιήσεις, που σχετίζονται με τις εξελίξεις της προηγούμενης τριετίας κυρίως.
- Πέραν των βασικών ζητημάτων, όπως η συνέχιση και ολοκλήρωση των έργων υποδομών και η ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος, **βαρύνουσα σημασία απέκτησε η επιτυχής συμπόρευση με τις χώρες της ΕΟΚ, *οι κίνδυνοι αλλά και οι ευκαιρίες που δημιουργούνταν με τη συγκρότηση της κοινής αγοράς, η δημιουργία ανταγωνιστικής οικονομίας, η νομισματική ισορροπία και η περαιτέρω ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα.***

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΡΕ(3/3) – Προγραμματικές δηλώσεις

Θα ήταν αμέλεια να αποσιωπήσουμε το επικριτικό σχόλιο του Καραμανλή, για τον επιχειρηματικό κόσμο, για τον οποίον ανέφερε:

«Είμαι υποχρεωμένος να τονίσω ότι ο επιχειρηματικός μας κόσμος, πλην ολίγων εξαιρέσεων, δεν αντεπεκρίθη μέχρι σήμερα επαρκώς εις τας εθνικάς οικονομικάς επιδιώξεις». Το ανωτέρω σχόλιο αποτυπώνει με ενάργεια την απόσταση μεταξύ των πολιτικών και οικονομικών επιδιώξεων του Καραμανλή για ομοιόμορφη ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων και των πραγματικών δεδομένων της ελληνικής οικονομίας.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΚ(1/5) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Το τεταμένο πολιτικό κλίμα της διετίας 1961-1963 επιδεινώθηκε περισσότερο το πρώτο εξάμηνο του 1963.
- Στις 11 Ιουνίου η από μακρού διάσταση ανακτόρων και Καραμανλή οδήγησε στην παραίτηση του πρωθυπουργού και στον διορισμό μεταβατικής κυβέρνησης με επικεφαλής τον Παναγιώτη Πιπινέλη.
- Την κυβέρνηση Πιπινέλη ακολούθησε υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον Στυλιανό Μαυρομιχάλη και στις 3 Νοεμβρίου 1963 πραγματοποιήθηκαν εθνικές εκλογές, οι οποίες ανέδειξαν πρώτο κόμμα την Ένωση Κέντρου (ΕΚ) του Γεωργίου Παπανδρέου, χωρίς αυτοδυναμία.
- Αν και η ΕΔΑ δήλωσε έτοιμη να υποστηρίξει μια κυβέρνηση Παπανδρέου, ο τελευταίος αρνήθηκε να κυβερνήσει στηριζόμενος στις ψήφους της Αριστεράς. Έτσι, εισηγήθηκε τη διάλυση της Βουλής.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΚ(2/5) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Στις εκλογές της 16^{ης} Φεβρουαρίου 1964 η ΕΚ έλαβε το 52,7% των ψήφων και απέκτησε κοινοβουλευτική αυτοδυναμία.
- Στις 30 Μαρτίου 1964 ο Παπανδρέου παρουσίασε από το βήμα της Βουλής τις προγραμματικές δηλώσεις του κυβερνητικού του σχήματος.
- Το πρώτο μέρος της ομιλίας του το αφιέρωσε: α) στην ανάγκη ανασυγκρότησης της δημόσιας διοίκησης και της εκπαίδευσης των δημοσίων υπαλλήλων, β) στο μισθολόγιο των δικαστικών λειτουργών και στην αναδιοργάνωση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, γ) σε ζητήματα σχετικά με τα σώματα ασφαλείας, και δ) στις προτεραιότητες της κυβέρνησής του στα θέματα παιδείας.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΚ(3/5) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Το δεύτερο μέρος της ομιλίας του, το οποίο ήταν ιδιαίτερα εκτεταμένο, **αφορούσε την** οικονομική πολιτική. Αξιοσημείωτη, **για την αναφορά της στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη, ήταν η εισαγωγή του:**
- Στόχοι της οικονομικής πολιτικής της Κυβερνήσεως είναι η επιτάχυνσις του ρυθμού της οικονομικής αναπτύξεως διά την ταχείαν βελτίωσιν του βιοτικού επιπέδου του λαού, η δίκαια κατανομή του εθνικού εισοδήματος κατά κοινωνικάς τάξεις και γεωγραφικά διαμερίσματα.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΚ(4/5) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Βάσει των δηλώσεων του Παπανδρέου, η αγροτική οικονομία θα τύγχανε ιδιαίτερης μέριμνας.
- Παράλληλα, η πολιτική οικονομικού προγραμματισμού, που επαγγελλόταν, δεν θα ήταν αντίθετη προς την ιδιωτική πρωτοβουλία και τις θεμελιώδεις αρχές της ιδιωτικής οικονομίας.
- Απεναντίας θα καταβάλλονταν προσπάθειες για την ενίσχυση του εξαγωγικού χαρακτήρα της εθνικής οικονομίας.

Το Πολιτικό σύστημα κατά τη δεκαετία του 1960

ΕΚ(5/5) – Προγραμματικές δηλώσεις

- Αναφορικά με τις δημόσιες επενδύσεις, γνωστοποίησε ότι η πολιτική της κυβέρνησης ήταν να περιοριστούν στα έργα υποδομής και στους τομείς εκείνους, όπου η ιδιωτική πρωτοβουλία δεν μπορούσε να δραστηριοποιηθεί.
- Ως προς τη βιοτεχνία, τη χειροτεχνία και τις μικρές εν γένει επιχειρήσεις, δεσμεύθηκε να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό τους, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις πιέσεις της Κοινής Αγοράς